System Engineering and Productivity/ 2027/ Vol.7/ No.2/ 347-365

System Engineering and Productivity

10.22034/sep.2026.2109502.1603

Assessment of Factors Related to Business Success and Development (Case Study: Industrial Parks in Semnan Province)

Ahmad Jafari

Department of Entrepreneurial Management, Faculty of Management, Payame Noor University, Garmsar, Iran

HIGHLIGHTS

- Assessing key dimensions of business success in the industrial estates of Semnan Province
- The results of the one-sample t-test indicated that the means of 10 dimensions were significantly higher than the midpoint of the scale.
- The research findings provide a basis for identifying areas in need of improvement and determining business development priorities.

GRAPHICAL ABSTRACT

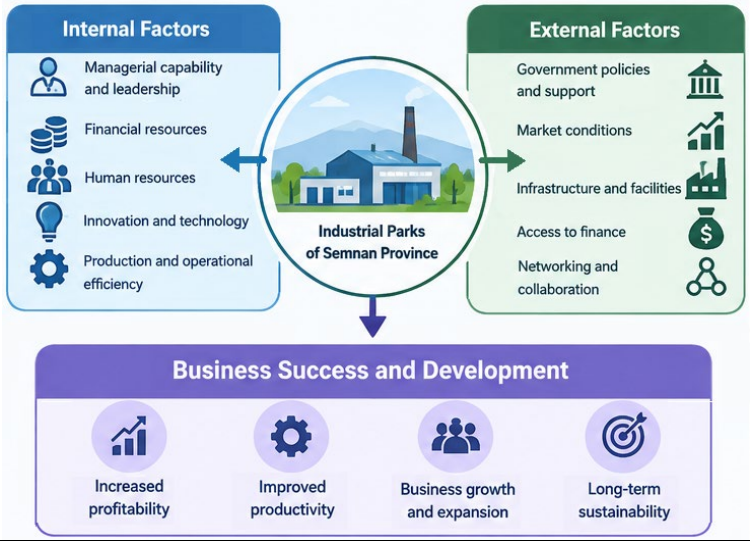

ARTICLE INFO

Article history:
Article Type: Research paper
Received: 18 September 2026
Revised: 6 November 2026
Accepted: 24 November 2026
Available online: 24 November 2025
*Correspondence:
ahmadjafari@pnu.ac.ir
How to cite this article:
Jafari, A. (2027). Assessment of Factors Related to Business Success and Development (Case Study: Industrial Parks in Semnan Province). *System Engineering and Productivity*, 7 (2), 347-365.

Keywords:
Business Success
Dimensions of Business Success
Entrepreneurship
Human Resource Development
Industrial Parks of Semnan Province

ABSTRACT

Businesses operate in dynamic and competitive environments, where the ability to adapt to change, innovate, and pursue continuous improvement is a key factor influencing their success and long-term viability. Identifying the dimensions associated with business success and assessing their current status can provide a basis for prioritizing business development initiatives. This study aimed to assess the status of dimensions associated with business success in industrial parks in Semnan Province, Iran. In terms of its objective, the study was applied, and in terms of data collection, it employed a descriptive-survey method with an exploratory orientation. In the first phase, the dimensions under investigation were identified through a review of the existing literature. Subsequently, field data were collected using a questionnaire administered to managers and specialists of industrial units in the industrial parks of Semnan Province. The statistical population consisted of 325 individuals. Based on the Krejcie and Morgan table, a sample of 176 participants was selected using simple random sampling. The data were analyzed using a one-sample t-test in SPSS. The findings showed that the dimensions related to entrepreneurship education, policymaking, systematic processes, structural factors, individual factors, sociological factors, the higher education system, and educational, extension, and research activities had mean scores significantly above the midpoint of the measurement scale. In contrast, the differences between the reference value and the mean scores for human resource development and contextual factors were not statistically significant. Although the descriptive means of these two dimensions were relatively lower, the results do not provide sufficient statistical evidence to classify their status as unfavorable. Overall, the findings provide a context-specific basis for identifying strengths and areas requiring further attention and for prioritizing business development initiatives in the industrial parks of Semnan Province.

2538-2195/© 2027 The Authors. Published by University of Eyvanekey. This is an open-access article under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY 4.0) license.

1. Introduction

Business success is a central topic in management, entrepreneurship, and economic development, as business performance and continuity contribute to employment, productivity, innovation, and economic growth (Van Praag & Versloot, 2007). However, business success is multidimensional and cannot be assessed solely through financial indicators. Although profitability, sales growth, market share, and productivity are commonly used measures, non-financial criteria, such as personal satisfaction, professional achievement, and work–life flexibility, may also be important to business owners (Walker & Brown, 2004). Moreover, business success is shaped by individual capabilities, organizational structures, human resource development, management practices, education, public policies, and environmental conditions. Therefore, distinguishing success indicators from the factors that facilitate success is essential for a clear conceptual framework.

These issues are particularly relevant to industrial businesses, whose development depends not only on internal capabilities but also on infrastructure, access to skilled workers, institutional support, learning opportunities, and broader economic conditions. Although previous studies have examined entrepreneurial success and business performance, the current status of success-related dimensions must also be assessed within specific contexts (Fisher et al., 2014; Wach et al., 2016).

Industrial estates in Semnan Province, Iran, provide a relevant setting for such an assessment.

Accordingly, this study evaluates the status of ten dimensions associated with business success in industrial estates in Semnan Province: entrepreneurship education, policymaking, systematic processes, structural factors, individual factors, sociological factors, higher education, educational, extension and research activities, human resource development, and contextual factors. The findings are intended to identify areas perceived as satisfactory and those requiring improvement, thereby informing priorities for business development in the study area.

Business success is a multidimensional concept whose definition and measurement depend on organizational objectives, owners' perspectives, and the criteria used to evaluate performance. Although traditional approaches emphasize financial and economic indicators, such as profitability, sales growth, productivity, and market expansion, broader perspectives also consider personal satisfaction, professional achievement, and work–life flexibility (Van Praag & Versloot, 2007; Walker & Brown, 2004). Accordingly, business success should be examined in relation to individual characteristics, organizational capabilities, and the broader business environment.

At the individual level, entrepreneurs' knowledge, skills, motivation, decision-making abilities, and opportunity recognition can influence business development. However, these characteristics alone may not ensure success unless supported by appropriate organizational structures, systematic processes, effective human resource development, and access to relevant resources. Entrepreneurship education, higher education institutions, and research and extension activities can also contribute to business development by strengthening entrepreneurial competencies, facilitating knowledge transfer, and promoting interaction between academia and industry. Furthermore, public policies and institutional, economic, and social conditions may shape businesses' access to resources and development opportunities.

The stakeholder perspective further emphasizes that business activities are influenced by relationships with employees, customers, suppliers, and other relevant groups (Freeman, 1984). Therefore, understanding business success requires attention to both internal capabilities and external conditions. Nevertheless, assessing factors associated with success should be distinguished from directly measuring actual business performance or stakeholders' perceptions of success.

Although previous studies have examined the economic outcomes of entrepreneurship and the individual, organizational, and environmental factors associated with business success, identifying these factors alone does not reveal their current status in a specific setting. The present study addresses this issue by evaluating selected dimensions associated with business success and development in industrial estates in Semnan Province, Iran. It examines entrepreneurship education, policymaking, systematic processes, structural and individual factors, sociological factors, higher education, educational, extension and research activities, human resource development, and contextual factors. By assessing respondents' evaluations of these dimensions, the study seeks to identify areas perceived as satisfactory and those requiring further attention, thereby providing a descriptive basis for prioritizing business development initiatives in the study area.

2. Methodology

This applied study employed a descriptive-survey design with an exploratory approach to assess dimensions associated with business success in industrial estates in Semnan Province, Iran. Relevant dimensions were identified through a review of the literature and subsequently evaluated using field data.

The study population consisted of 325 individuals associated with the industrial estates under investigation. A sample of 176 participants was determined using the Krejci and Morgan table, and

participants were selected through simple random sampling.

Data were collected through library research and a questionnaire designed to assess respondents' evaluations of the identified dimensions. These dimensions included entrepreneurship education, policymaking, systematic processes, structural factors, individual factors, sociological factors, higher education, educational, extension and research activities, human resource development, and contextual factors.

The questionnaire was developed based on dimensions identified in previous studies. Validity and reliability are important considerations in evaluating survey instruments; however, the available methodological information does not establish specific validity or reliability coefficients for the questionnaire. Accordingly, these properties should not be interpreted as empirically confirmed without supporting evidence.

Data were analyzed using SPSS. A one-sample *t*-test was applied to compare the mean response for each dimension with a predefined reference value. Statistical significance and the direction of the mean difference were considered in interpreting the results. A significantly higher mean was interpreted as a relatively favorable status within the study's operational framework, whereas a nonsignificant difference was not considered sufficient evidence to classify a dimension as either favorable or unfavorable.

3. Results and Discussion

A one-sample *t*-test was conducted to assess respondents' evaluations of the dimensions associated with business success. Given the five-point Likert scale, the midpoint of 3 was used as the reference value. The results indicated that the mean scores of ten of the twelve dimensions were significantly higher than this reference value, whereas the differences for human resource development and contextual factors were not statistically significant.

Entrepreneurship education had a mean score of 3.40 (t = 5.35, p = 0.001), indicating a significantly higher evaluation than the scale midpoint. Policymaking (M = 4.06, t = 18.10, p = 0.001) and structural factors (M = 4.02, t = 25.16, p = 0.001) also received significantly favorable evaluations. The systematic-process dimension had a mean of 3.71 (t = 2.74, p = 0.007), suggesting a statistically significant but relatively modest difference above the midpoint.

Individual factors received a mean score of 4.53 (t = 37.88, p = 0.001), while sociological factors and higher education scored 3.80 (t = 13.22, p = 0.001) and 3.83 (t = 22.32, p = 0.001), respectively. These results indicate that respondents evaluated these dimensions significantly above the reference value. Educational activities (M = 4.51, t = 35.00, p = 0.001) and extension activities (M = 4.55, t = 35.34, p = 0.001) also received high evaluations, with extension activities achieving the highest mean score among the dimensions reported. Research activities had a mean score of 3.90 (t = 15.54, p = 0.001), likewise indicating a significantly higher evaluation than the scale midpoint.

In contrast, human resource development had a mean score of 2.84 (t =-0.85, p = 0.396), and contextual factors had a mean score of 2.65 (t =-1.44, p = 0.151). Descriptively, both means were below the reference value of 3. However, neither difference was statistically significant at the 0.05 level. Therefore, the results do not provide sufficient statistical evidence that the population means for these dimensions differ from the reference value. Nevertheless, the relatively lower descriptive means suggest that human resource development and contextual factors may require further attention and improvement in the industrial parks of Semnan Province.

Overall, the findings suggest that respondents evaluated most of the examined dimensions positively relative to the scale midpoint, particularly individual factors, educational activities, and extension activities. The comparatively high scores for these dimensions may help identify areas perceived as strengths within the study setting. Conversely, the nonsignificant findings for human resource development and contextual factors indicate areas where further investigation may be warranted. These findings should be interpreted as assessments of respondents' perceptions rather than direct measurements of actual business performance. As research on organizational performance measurement emphasizes, the selection and interpretation of performance indicators require methodological care (Richard et al., 2009). Future studies could combine perceptual assessments with objective business indicators to provide a more comprehensive evaluation of business success

4. Conclusions

This study assessed the status of dimensions associated with business success in industrial estates in Semnan Province, Iran. The findings indicated that the ten main dimensions, operationalized through twelve evaluated aspects—including entrepreneurship education, policymaking, systematic processes, structural and individual factors, sociological factors, higher education, and educational, extension, and research activities—had mean scores significantly above the midpoint of the measurement scale. In contrast, the differences for human resource development and contextual factors were not statistically significant. These findings highlight the importance of considering both organizational capabilities and broader environmental conditions when assessing business development.

Among the examined dimensions, individual factors, educational activities, and extension activities received the highest mean scores. These results

suggest that respondents perceived individual capabilities and educational and extension initiatives as relative strengths in the study setting. However, the nonsignificant results for human resource development and contextual factors indicate that further investigation is needed to clarify their status and identify potential areas for improvement.

Overall, this study provides a context-specific assessment of dimensions associated with business success and offers a descriptive basis for prioritizing development initiatives in industrial estates. The findings should be interpreted in terms of respondents' evaluations rather than as direct evidence of actual business performance or causal relationships. Future research could examine these dimensions across different regions and business settings, incorporate objective performance indicators, and investigate the relationships between individual, organizational, and contextual factors to develop a more comprehensive understanding of business success.

Acknowledgments

I would like to express my gratitude to all the colleagues who contributed significantly to this research by sharing their insights and expertise, as well as to the anonymous reviewers whose valuable suggestions helped improve the paper.

Funding

This research received no specific grant from any funding agency in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Conflicts of Interest

The author declares that there are no known competing financial interests or personal relationships that could have appeared to influence the work reported in this paper.

Data Availability Statement

Data available on request: The data that support the findings of this study are available from the corresponding author upon reasonable request.

References

Fisher, R., Maritz, A., & Lobo, A. (2014). Evaluating entrepreneurs' perception of success: Development of a measurement scale. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, *20*(5), 478-492. https://doi.org/10.1108/IJEBR-10-2013-0157

Freeman, E. R. (1984). *Strategic Management: A Stakeholder Approach*. Boston, MA: Pitman.

Richard, P. J., Devinney, T. M., Yip, G. S., & Johnson, G. (2009). Measuring organizational performance: Towards methodological best practice. *Journal of Management*, *35*(3), 718-804. https://doi.org/10.1177/0149206308330560

Van Praag, C. M., & Versloot, P. H. (2007). What is the value of entrepreneurship? A review of recent research. *Small Business Economics*, *29*(4), 351-382. https://doi.org/10.1007/s11187-007-9074-x

Wach, D., Stephan, U., & Gorgievski, M. (2016). More than money: Developing an integrative multi-factorial measure of entrepreneurial success. *International Small Business Journal*, *34*(8), 1098-1121. https://doi.org/10.1177/0266242615608469

Walker, E., & Brown, A. (2004). What success factors are important to small business owners? *International Small Business Journal*, *22*(6), 577-594. https://doi.org/10.1177/0266242604047411

مهندسی سیستم و بهره‌وری/ سال ۱۴۰۶/ دوره ۷/ شماره ۲/ صفحه ۳۴۷-۳۶۵

نشریه مهندسی سیستم و بهره‌وری

10.22034/sep.2026.2109502.1603

ارزیابی عوامل مرتبط با موفقیت و توسعه‌ی کسب‌وکار (مطالعه موردی: شهرک‌های صنعتی استان سمنان)

احمد جعفری

گروه مدیریت کارآفرینی، دانشکده مدیریت، دانشگاه پیام نور، گرمسار، ایران

چکیده گرافیکی

برجسته‌ها

- ارزیابی ابعاد کلیدی موفقیت کسب‌وکار در شهرک‌های صنعتی استان سمنان
- نتایج آزمون t تک‌نمونه‌ای نشان داد که میانگین ۱۰ بُعد به‌طور معناداری بالاتر از نقطه میانی مقیاس بوده است.
- یافته‌های پژوهش مبنایی برای شناسایی حوزه‌های نیازمند بهبود و تعیین اولویت‌های توسعه کسب‌وکار است.

چکیده

کسب‌وکارها در محیطی پویا و رقابتی فعالیت می‌کنند که در آن، توانایی سازگاری با تغییرات، نوآوری و بهبود مستمر از عوامل مؤثر بر موفقیت و تداوم فعالیت آن‌ها به شمار می‌رود. شناسایی ابعاد مرتبط با موفقیت کسب‌وکار و ارزیابی وضعیت موجود آن‌ها می‌تواند مبنای مناسبی برای اولویت‌بندی برنامه‌های توسعه کسب‌وکار فراهم کند. هدف این پژوهش، ارزیابی وضعیت عوامل مرتبط با موفقیت و توسعه کسب‌وکار در شهرک‌های صنعتی استان سمنان است. این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش گردآوری داده‌ها، توصیفی ـ پیمایشی با رویکرد اکتشافی است. جامعه آماری پژوهش شامل ۳۲۵ نفر از مدیران و کارشناسان واحدهای صنعتی مستقر در شهرک‌های صنعتی استان سمنان بود که بر اساس جدول کرجسی و مورگان، نمونه‌ای به حجم ۱۷۶ نفر به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شد. داده‌ها با استفاده از پرسشنامه و مشارکت پاسخ‌دهندگان گردآوری و با بهره‌گیری از آزمون t تک‌نمونه‌ای و نرم‌افزار SPSS تحلیل شدند. نتایج نشان داد که آموزش کارآفرینی، خط‌مشی‌گذاری، فرآیندهای نظام‌مند، عوامل ساختاری، عوامل فردی، عوامل جامعه‌شناختی، نظام آموزش عالی و فعالیت‌های آموزشی، ترویجی و پژوهشی، میانگین‌هایی به‌طور معنادار بالاتر از نقطه میانی مقیاس اندازه‌گیری داشتند. در مقابل، تفاوت میانگین توسعه منابع انسانی و عوامل زمینه‌ای با مقدار معیار از نظر آماری معنادار نبود؛ بااین‌حال، میانگین توصیفی پایین‌تر این دو بُعد نشان می‌دهد که می‌توان آن‌ها را به‌عنوان حوزه‌هایی نیازمند توجه و بهبود بیشتر در نظر گرفت. یافته‌های پژوهش می‌توانند در شناسایی نقاط قوت و حوزه‌های نیازمند توجه و نیز تعیین اولویت‌های بهبود و توسعه کسب‌وکار در شهرک‌های صنعتی استان سمنان مورد استفاده قرار گیرند.

مشخصات مقاله

تاریخچه مقاله:

نوع مقاله: پژوهشی

دریافت: ۱۴۰۵/۰۶/۲۷

بازنگری: ۱۴۰۵/۰۸/۱۵

پذیرش: ۱۴۰۵/۰۹/۰۳

ارائه برخط: ۱۴۰۵/۰۹/۰۳

*نویسنده مسئول:

ahmadjafari@pnu.ac.ir

کلیدواژه‌ها:

موفقیت کسب‌وکار

ابعاد موفقیت کسب‌وکار

کارآفرینی

توسعه منابع انسانی

شهرک‌های صنعتی استان سمنان

۲۱۹۵-۲۵۳۸/© ۲۰۲۷ نویسندگان. منتشرشده توسط دانشگاه ایوان‌کی. این یک مقاله با دسترسی آزاد تحت شرایط و ضوابط مجوز Creative Commons Attribution (CC BY 4.0) است.

۱- مقدمه

موفقیت کسب‌وکار یکی از موضوعات محوری در مطالعات مدیریت، کارآفرینی و توسعه اقتصادی است؛ زیرا عملکرد و تداوم فعالیت بنگاه‌ها، علاوه بر تأثیر بر وضعیت اقتصادی صاحبان آن‌ها، با ایجاد اشتغال، رشد بهره‌وری، توسعه نوآوری و پویایی اقتصادی ارتباط دارد. مرور پژوهش‌های انجام‌شده درباره ارزش اقتصادی کارآفرینی نشان می‌دهد که بنگاه‌های کارآفرین می‌توانند در ایجاد اشتغال، رشد بهره‌وری و تولید و تجاری‌سازی نوآوری نقش مهمی ایفا کنند (Van Praag & Versloot, 2007). ازاین‌رو، شناسایی عوامل و ابعاد مؤثر بر موفقیت کسب‌وکار و ارزیابی وضعیت آن‌ها، یکی از موضوعات مهم برای پژوهشگران، مدیران و سیاست‌گذاران اقتصادی محسوب می‌شود.

با وجود اهمیت این موضوع، موفقیت کسب‌وکار مفهومی چندبعدی است و نمی‌توان آن را در همه شرایط صرفاً براساس شاخص‌های مالی ارزیابی کرد. در رویکردهای متعارف، معیارهایی مانند سودآوری، رشد فروش، سهم بازار، بهره‌وری و افزایش تعداد کارکنان برای سنجش موفقیت بنگاه‌ها به کار گرفته می‌شوند. این شاخص‌ها اطلاعات ارزشمندی درباره عملکرد اقتصادی بنگاه ارائه می‌کنند، اما ممکن است تمام اهداف و انتظارات صاحبان کسب‌وکار را منعکس نکنند. برای مثال، واکِر و براون در مطالعه‌ای بر روی ۲۹۰ صاحب و مدیر کسب‌وکارهای کوچک در استرالیای غربی نشان دادند که معیارهای غیراقتصادی، از جمله رضایت شخصی، احساس موفقیت، افتخار به کار و انعطاف‌پذیری در زندگی، در ارزیابی موفقیت از سوی صاحبان کسب‌وکار اهمیت قابل‌توجهی دارند (Walker & Brown, 2004). از سوی دیگر، موفقیت بنگاه‌ها را نمی‌توان مستقل از شرایط درونی و محیط پیرامونی آن‌ها بررسی کرد. ویژگی‌های فردی و توانمندی‌های کارآفرینان، ساختار سازمانی، کیفیت منابع انسانی، شیوه‌های مدیریت، آموزش و یادگیری، سیاست‌های حمایتی و شرایط محیطی می‌توانند در شکل‌گیری ظرفیت بنگاه برای دستیابی به عملکرد مطلوب نقش داشته باشند. در این چارچوب، باید میان شاخص‌های سنجش موفقیت یک بنگاه و عوامل و شرایط مؤثر بر دستیابی به موفقیت تمایز قائل شد. برای نمونه، رشد فروش یا رضایت صاحبان کسب‌وکار می‌تواند به‌عنوان شاخص موفقیت در نظر گرفته شود؛ درحالی‌که آموزش کارآفرینی، توسعه منابع انسانی و حمایت‌های سیاستی بیشتر به عوامل زمینه‌ساز یا مؤثر بر موفقیت مربوط می‌شوند. تفکیک این دو دسته، برای تدوین چارچوب مفهومی روشن و تفسیر دقیق یافته‌های پژوهش ضروری است.

مطالعات مربوط به کارآفرینی نشان می‌دهند که تبیین موفقیت کسب‌وکار به رویکردی جامع نیاز دارد که در آن، ویژگی‌های فردی کارآفرین، شرایط سازمانی و محیط فعالیت بنگاه به‌صورت هم‌زمان مورد توجه قرار گیرند. لُو و مَک میلان (Low & MacMillan, 1988) با مرور پژوهش‌های کارآفرینی، بر اهمیت گسترش چارچوب‌های نظری و توجه به ابعاد مختلف این پدیده تأکید کردند. از سوی دیگر، بررسی ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینان نیز یکی از مسیرهای مهم شناخت تفاوت در رفتار و پیامدهای فعالیت کارآفرینانه بوده است؛ به‌گونه‌ای که برَندشتاتر (Brandstätter, 2011) با جمع‌بندی نتایج پنج فراتحلیل، نقش ویژگی‌های شخصیتی در مطالعات کارآفرینی را بررسی کرد. این دیدگاه‌ها نشان می‌دهند که شناخت موفقیت کسب‌وکار مستلزم توجه هم‌زمان به ویژگی‌های فردی و شرایطی است که امکان تبدیل توانمندی‌های فردی به عملکرد سازمانی را فراهم می‌کنند. اهمیت این موضوع در محیط‌های صنعتی و کسب‌وکارهای فعال در آن‌ها دوچندان می‌شود؛ زیرا عملکرد این بنگاه‌ها علاوه بر توانمندی‌های داخلی، می‌تواند از کیفیت زیرساخت‌ها، دسترسی به نیروی انسانی توانمند، شرایط نهادی و سیاستی، فرصت‌های یادگیری و تعامل با محیط اقتصادی تأثیر بپذیرد. از این منظر، ارزیابی وضعیت ابعاد مرتبط با موفقیت کسب‌وکار می‌تواند تصویری از زمینه‌های مساعد و حوزه‌های نیازمند بهبود ارائه دهد و به تعیین اولویت‌های مدیریتی و سیاستی کمک کند.

تحلیل موفقیت در کسب‌وکارهای کوچک و متوسط نیازمند بررسی چندبعدی عوامل محیطی و محلی است. برای نمونه، غنجی و خشنودی‌فر (Ghonji & Khoshnoodifar, 2016) در مطالعه عوامل مؤثر بر موفقیت این بنگاه‌ها، دسترسی به اطلاعات، سرمایه و رعایت الزامات قانونی را از کلیدی‌ترین مؤلفه‌های پایداری در بافت صنعتی ایران معرفی کرده

است (Bashirmanesh & Arab, 2024؛ Eghbal et al., 2025؛ Garavand et al., 2025؛ Heydari & Ghayebloo, 2026؛ Motevalli et al., 2024؛ Rashidi et al., 2026؛ Yeganeh, 2025؛ Namdarzadegan & Bozorgi-Amiri, 2025).

توسعه کسب‌وکارهای کوچک و متوسط و ارتقای تاب‌آوری آن‌ها در بازارهای پرچالش، نیازمند شناسایی دقیق زنجیره عوامل اثرگذار و بسترسازی از طریق نهادهای حمایتی است؛ امری که نهادهای بین‌المللی نیز همواره بر نقش شبکه‌سازی و اکوسیستم‌های توانمندساز در موفقیت این بنگاه‌ها تأکید داشته‌اند (OECD, 2023). با وجود گستردگی مطالعات مربوط به موفقیت کارآفرینی و عملکرد بنگاه‌ها، ارزیابی وضعیت ابعاد مختلف مرتبط با موفقیت کسب‌وکار در یک جامعه مشخص، مستلزم توجه به ویژگی‌های محیط مورد مطالعه و دیدگاه افراد آگاه به شرایط آن است. در این زمینه، شهرک‌های صنعتی استان سمنان بستر مناسبی برای بررسی وضعیت ابعاد شناسایی‌شده در پژوهش حاضر فراهم می‌کنند. مطالعه این جامعه می‌تواند مشخص سازد که از دیدگاه پاسخ‌دهندگان، کدام‌یک از ابعاد بررسی‌شده از وضعیت مطلوب‌تری برخوردارند و کدام ابعاد به توجه و مداخله بیشتری نیاز دارند.

بر این اساس، پژوهش حاضر با هدف ارزیابی وضعیت موجود ابعاد مرتبط با موفقیت کسب‌وکار در شهرک‌های صنعتی استان سمنان انجام شده است. در این پژوهش، وضعیت آموزش کارآفرینی، خط‌مشی‌گذاری، روند سیستماتیک، عوامل ساختاری، عوامل فردی، عوامل جامعه‌شناختی، نظام آموزش عالی، فعالیت‌های آموزشی، ترویجی و پژوهشی، توسعه منابع انسانی و عوامل زمینه‌ای بررسی می‌شود. نتایج این ارزیابی می‌تواند مبنایی برای شناسایی نقاط قوت و ضعف در جامعه مورد مطالعه و پیشنهاد اولویت‌هایی برای بهبود شرایط توسعه کسب‌وکار فراهم آورد.

۲- ادبیات و پیشینه پژوهش

۲-۱- مفهوم و ابعاد موفقیت کسب‌وکار

موفقیت کسب‌وکار از مفاهیمی است که تعریف و سنجش آن به اهداف بنگاه، ویژگی‌های صاحبان آن و معیارهای مورد استفاده برای ارزیابی عملکرد وابسته است .در بخشی از ادبیات پژوهش، موفقیت عمدتاً با عملکرد اقتصادی و مالی بنگاه تعریف می‌شود؛ درحالی‌که رویکردهای دیگر، علاوه بر این شاخص‌ها، ابعاد فردی، سازمانی و اجتماعی را نیز در نظر می‌گیرند.

در رویکرد اقتصادی، شاخص‌هایی مانند سودآوری، رشد فروش، بهره‌وری، توسعه بازار و افزایش تعداد کارکنان برای سنجش موفقیت به کار می‌روند. وَن پراگ و وِرسلوت در مرور نظام‌مند خود درباره ارزش اقتصادی کارآفرینی، پیامدهایی مانند ایجاد اشتغال، نوآوری، بهره‌وری و رشد را بررسی کردند و نشان دادند که کارآفرینی می‌تواند از مسیرهای مختلفی در ایجاد ارزش اقتصادی نقش داشته باشد (Van Praag & Versloot, 2007). این رویکرد به‌ویژه برای تحلیل عملکرد اقتصادی بنگاه‌ها مفید است، اما به‌تنهایی برای تبیین تمام ابعاد موفقیت کفایت نمی‌کند.

واکِر و براون با بررسی دیدگاه صاحبان کسب‌وکارهای کوچک نشان دادند که موفقیت تنها به ایجاد ثروت و رشد اقتصادی محدود نیست و معیارهایی نظیر رضایت شخصی، احساس دستاورد، افتخار به فعالیت حرفه‌ای و انعطاف‌پذیری در زندگی نیز در ارزیابی موفقیت اهمیت دارند (Walker & Brown, 2004). این یافته اهمیت توجه به تفاوت میان معیارهای عینی عملکرد و ارزیابی‌های ذهنی صاحبان کسب‌وکار را برجسته می‌کند.

یکی از چالش‌های اساسی در مطالعه موفقیت کسب‌وکار، تعیین معیارهایی است که بتوانند ابعاد مختلف این مفهوم را به‌درستی منعکس کنند. فیشِر و همکاران (Fisher et al., 2014) با تمرکز بر ادراک کارآفرینان از موفقیت، به توسعه مقیاسی برای اندازه‌گیری این مفهوم پرداختند. همچنین، واچ و همکاران (Wach et al., 2016) با تأکید بر اینکه موفقیت کارآفرینی صرفاً به کسب درآمد محدود نمی‌شود، رویکردی چندعاملی برای سنجش آن توسعه دادند. در همین راستا، کی‌ویلوتو (Kiviluoto, 2013) این فرض را بررسی کرد که آیا رشد بنگاه را می‌توان به‌تنهایی شاهدی بر موفقیت آن دانست. این مطالعات بر ضرورت تفکیک رشد اقتصادی از سایر معیارهای موفقیت و توجه به ماهیت چندبعدی این مفهوم تأکید دارند. بنابراین، انتخاب شاخص‌های سنجش موفقیت باید با هدف پژوهش، سطح تحلیل و ویژگی‌های جامعه مورد مطالعه متناسب باشد.

در مجموع، ادبیات موجود نشان می‌دهد که موفقیت کسب‌وکار را می‌توان از منظر پیامدهای اقتصادی، ویژگی‌های فردی و مدیریتی و شرایط محیطی مورد بررسی قرار داد. بااین‌حال، در پژوهش حاضر لازم است این ابعاد بر اساس چارچوب نظری و ابزار اندازه‌گیری مورد استفاده به‌طور دقیق تعریف شوند تا مشخص شود هر متغیر بیانگر پیامد موفقیت، عامل مؤثر بر آن یا زمینه تسهیل‌کننده آن است.

۲-۲- رویکردهای فردی و سازمانی در تبیین موفقیت کسب‌وکار

یکی از محورهای مهم در پژوهش‌های کارآفرینی، نقش ویژگی‌های فردی کارآفرینان در شکل‌گیری و توسعه کسب‌وکار است. دانش، مهارت، انگیزه، توانایی تصمیم‌گیری و قابلیت شناسایی فرصت‌ها می‌توانند در نحوه مواجهه صاحبان کسب‌وکار با تغییرات محیطی و بهره‌برداری از فرصت‌های بازار نقش داشته باشند. بااین‌حال، موفقیت کسب‌وکار را نمی‌توان صرفاً به ویژگی‌های فردی نسبت داد؛ زیرا توانمندی‌های فردی در تعامل با ساختار سازمانی، منابع در دسترس و شرایط محیطی معنا پیدا می‌کنند. علاوه بر ویژگی‌های شخصیتی، ساختارهای حمایتی و حقوقی نیز نقش تعیین‌کننده‌ای در شکل‌گیری انگیزه‌های کارآفرینانه دارند؛ چنان‌که اسماعیلی اول و آقایی بجستان در پژوهش خود بر نقش میانجی نگرش و خودکارآمدی در تبدیل حمایت‌های بیرونی به رفتارهای کارآفرینانه تأکید نموده‌اند (Esmaeili Avval & Aghayi Bajestan, 2026).

در کنار ویژگی‌های شخصیتی و توانمندی‌های فردی، وضعیت هیجانی و نحوه درگیرشدن کارآفرین با فعالیت حرفه‌ای نیز در ادبیات موفقیت کارآفرینی مورد توجه قرار گرفته است. فودُر و پینتهآ (Fodor & Pintea, 2017) در یک فراتحلیل، ارتباط عواطف مثبت و منفی با عملکرد کارآفرینانه را بررسی کردند. همچنین گورجیفسکی و همکاران (Gorgievski et al., 2014) رابطه درگیری کاری و اعتیاد به کار را با عملکرد کارآفرینان مطالعه کردند. این مطالعات نشان می‌دهند که عوامل روان‌شناختی و الگوهای مشارکت در کار می‌توانند از منظر تبیین عملکرد کارآفرینانه اهمیت داشته باشند؛ بااین‌حال، تحلیل موفقیت کسب‌وکار باید این عوامل را در کنار شرایط سازمانی و محیطی در نظر بگیرد. از منظر اهداف بنگاه نیز، گرینبانک (Greenbank, 2001) به موضوع هدف‌گذاری در کسب‌وکارهای خرد پرداخت؛ موضوعی که بر اهمیت توجه به اهداف و اولویت‌های صاحبان بنگاه در ارزیابی مسیر فعالیت و موفقیت آن‌ها تأکید می‌کند.

در سطح سازمانی، ساختار مناسب، تقسیم وظایف روشن، هماهنگی میان فعالیت‌ها و وجود فرآیندهای منظم می‌توانند زمینه استفاده مؤثرتر از منابع را فراهم کنند. در این چارچوب، عوامل ساختاری و روندهای سیستماتیک از جمله ابعادی هستند که بررسی وضعیت آن‌ها می‌تواند به شناخت ظرفیت‌های مدیریتی و سازمانی بنگاه‌ها کمک کند. این عوامل باید در کنار ویژگی‌های فردی بررسی شوند؛ زیرا برخورداری از نیروی انسانی توانمند، بدون وجود ساختارها و فرایندهای پشتیبان، لزوماً به عملکرد مطلوب منجر نمی‌شود.

توسعه منابع انسانی نیز از محورهای مهم در این حوزه است. توانایی کارکنان برای انجام وظایف، یادگیری مهارت‌های جدید و سازگاری با تغییرات فناوری و بازار، می‌تواند بر ظرفیت سازمان برای بهبود عملکرد تأثیر بگذارد. از این منظر، بررسی وضعیت توسعه منابع انسانی در کنار عوامل فردی و ساختاری امکان می‌دهد تا وضعیت چند جنبه مکمل از ظرفیت درونی کسب‌وکارها ارزیابی شود.

در سطح سازمانی، شناسایی عوامل کلیدی موفقیت و قابلیت‌های متمایز بنگاه می‌تواند به درک بهتر تفاوت عملکرد کسب‌وکارها کمک کند. گاش و همکاران (Ghosh et al., 2001) عوامل کلیدی موفقیت، قابلیت‌های متمایز و جهت‌گیری‌های راهبردی بنگاه‌های کوچک و متوسط برتر در سنگاپور را بررسی کردند. این موضوع بر ضرورت توجه به توانمندی‌های داخلی و جهت‌گیری‌های مدیریتی بنگاه‌ها در کنار شرایط محیطی دلالت دارد. از سوی دیگر، ریچارد و همکاران (Richard et al., 2009) در بررسی روش‌های سنجش عملکرد سازمانی، بر اهمیت انتخاب سنجه‌های متناسب و رعایت ملاحظات روش‌شناختی در ارزیابی عملکرد تأکید کردند. بر این اساس، در پژوهش حاضر نیز لازم است میان سنجش وضعیت ابعاد مرتبط با موفقیت کسب‌وکار و اندازه‌گیری مستقیم عملکرد واقعی بنگاه‌ها تمایز قائل شد؛ زیرا ارزیابی

مطلوب یک عامل به‌تنهایی اثبات نمی‌کند که آن عامل موجب افزایش عملکرد شده است.

۲-۳- نقش آموزش کارآفرینی، نظام آموزش عالی و سیاست‌های حمایتی

آموزش کارآفرینی از جمله حوزه‌هایی است که در مطالعات توسعه کسب‌وکار مورد توجه قرار گرفته است. این آموزش می‌تواند با تقویت دانش، مهارت‌ها و نگرش‌های مرتبط با شناسایی فرصت، برنامه‌ریزی، تصمیم‌گیری و مدیریت فعالیت‌های اقتصادی، آمادگی افراد برای راه‌اندازی یا توسعه کسب‌وکار را افزایش دهد. بااین‌حال، آثار آموزش کارآفرینی به محتوای آموزشی، کیفیت اجرا، تناسب آموزش با نیازهای واقعی بنگاه‌ها و فرصت‌های موجود برای به‌کارگیری آموخته‌ها وابسته است. در این میان، نظام آموزش عالی می‌تواند از طریق آموزش تخصصی، فعالیت‌های پژوهشی، انتقال دانش و ارتباط با بخش صنعت در توسعه ظرفیت‌های کارآفرینانه نقش داشته باشد. فعالیت‌های آموزشی، ترویجی و پژوهشی نیز از مسیرهای بالقوه انتقال دانش و تقویت ارتباط میان نهادهای علمی و محیط کسب‌وکار محسوب می‌شوند. بنابراین، بررسی وضعیت این ابعاد می‌تواند اطلاعاتی درباره ظرفیت‌های پشتیبان توسعه کسب‌وکار در جامعه مورد مطالعه فراهم کند.

علاوه بر آموزش، خط‌مشی‌گذاری و عوامل زمینه‌ای نیز در بررسی وضعیت کسب‌وکار اهمیت دارند. خط‌مشی‌ها و سازوکارهای حمایتی می‌توانند بر دسترسی بنگاه‌ها به منابع، فرصت‌های توسعه و شرایط فعالیت آن‌ها اثر بگذارند. عوامل زمینه‌ای نیز ممکن است طیفی از شرایط اقتصادی، نهادی، اجتماعی و محیطی را در بر گیرند. ازاین‌رو، تعریف عملیاتی دقیق این عوامل ضروری است تا ارزیابی آن‌ها بر اساس برداشت‌های کلی و مبهم صورت نگیرد. در دنیای امروز، موفقیت بنگاه‌ها صرفاً به منابع سنتی وابسته نیست، بلکه بهره‌گیری از فناوری‌های نوین و هوشمندسازی ساختارها، پایداری و انعطاف‌پذیری کسب‌وکار را تضمین می‌کند.

در این راستا، نامدارزادگان و بزرگی امیری (Namdarzadegan & Bozorgi-Amiri, 2026) مدلی ترکیبی برای پیاده‌سازی فناوری‌های هوشمند در بنگاه‌ها ارائه دادند که بر بهبود بهره‌وری و انعطاف‌پذیری عملیاتی تأکید دارد.

۲-۴- رویکرد ذی‌نفعان و ضرورت توجه به محیط کسب‌وکار

بر اساس رویکرد ذی‌نفعان، فعالیت سازمان در ارتباط با گروه‌هایی شکل می‌گیرد که بر آن تأثیر می‌گذارند یا از فعالیت‌های آن تأثیر می‌پذیرند. فریمَن این دیدگاه را در حوزه مدیریت راهبردی صورت‌بندی کرد و بر اهمیت شناخت ذی‌نفعان و توجه به روابط سازمان با آن‌ها تأکید داشت (Freeman, 1984). از این منظر، عملکرد بنگاه را نمی‌توان کاملاً مستقل از محیط اجتماعی و اقتصادی پیرامون آن بررسی کرد.

موفقیت کسب‌وکار علاوه بر ویژگی‌های درونی بنگاه، می‌تواند از تعامل آن با محیط اجتماعی و نهادی نیز تأثیر بپذیرد. سَویج و همکاران (Savage et al., 1991) چارچوبی برای ارزیابی و مدیریت ذی‌نفعان سازمان ارائه کردند که بر اهمیت شناسایی گروه‌های مرتبط با سازمان و توجه به روابط آن‌ها با فعالیت‌های سازمانی دلالت دارد. همچنین، ژوو و همکاران (Zhou et al., 2019) در مطالعه‌ای اکتشافی در چین، تناسب میان ویژگی‌های شخصیتی فرد و شهر محل فعالیت را در ارتباط با موفقیت کارآفرینی بررسی کردند. این مطالعات از دو منظر متفاوت، اهمیت روابط محیطی و تناسب میان ویژگی‌های فردی و بستر فعالیت را برجسته می‌کنند. ازاین‌رو، ارزیابی ابعاد مرتبط با موفقیت کسب‌وکار در شهرک‌های صنعتی باید افزون بر توانمندی‌های فردی و سازمانی، شرایط محیطی و ارتباط بنگاه با نهادها و گروه‌های مرتبط را نیز در نظر بگیرد.

در پژوهش‌های مربوط به کسب‌وکارهای کوچک، توجه به روابط با مشتریان، تأمین‌کنندگان، کارکنان و سایر گروه‌های مرتبط می‌تواند به درک گسترده‌تری از شرایط فعالیت بنگاه منجر شود. بااین‌حال، باید میان ارزیابی موفقیت از سوی ذی‌نفعان و ارزیابی وضعیت عوامل مرتبط با موفقیت تفاوت گذاشت. پژوهش حاضر، بر اساس اطلاعات ارائه‌شده، بر ارزیابی وضعیت ابعاد شناسایی‌شده در میان خبرگان شهرک‌های صنعتی استان سمنان متمرکز است؛ بنابراین، تا زمانی که مشخص نشود پاسخ‌دهندگان مستقیماً از طرف ذی‌نفعان بنگاه‌ها اظهار

نظر کرده‌اند، نباید نتایج آن را سنجش مستقیم ادراک ذی‌نفعان خارجی از موفقیت بنگاه‌ها معرفی کرد.

۲-۵- جایگاه پژوهش حاضر

مرور ادبیات نشان می‌دهد که موفقیت کسب‌وکار مفهومی چندبعدی است و مطالعه آن می‌تواند به بررسی هم‌زمان معیارهای اقتصادی، ویژگی‌های فردی و سازمانی و شرایط محیطی نیاز داشته باشد. پژوهش‌های پیشین، اهمیت پیامدهای اقتصادی کارآفرینی و نقش معیارهای غیراقتصادی در ارزیابی موفقیت را برجسته کرده‌اند ولی بااین‌حال، برای شناخت وضعیت یک جامعه معین، صرف شناسایی عوامل مرتبط با موفقیت کافی نیست؛ بلکه باید وضعیت هر یک از ابعاد منتخب نیز به‌صورت تجربی ارزیابی شود. جایگاه پژوهش حاضر در همین نقطه قرار دارد: بررسی وضعیت عوامل مرتبط با موفقیت و توسعه‌ی کسب‌وکار در شهرک‌های صنعتی استان سمنان و شناسایی حوزه‌هایی که از دیدگاه پاسخ‌دهندگان در وضعیت مطلوب یا نامطلوب قرار دارند. بدین ترتیب، پژوهش حاضر می‌کوشد به جای محدود شدن به تبیین نظری عوامل موفقیت، تصویری توصیفی از وضعیت ابعاد منتخب در جامعه مورد مطالعه ارائه دهد. مطالعات پیشین (Arif & Herawan, 2025؛ Lestari et al., 2024) بر این نکته تأکید دارند که موفقیت و توسعه کسب‌وکارهای کوچک و متوسط (SMEs) در شهرک‌های صنعتی و خوشه‌های کسب‌وکار، فرآیندی چندبعدی است که به تعامل متوازن میان عوامل درون‌سازمانی (سرمایه انسانی، ویژگی‌های فردی، روند سیستماتیک و ساختار سازمانی) و عوامل برون‌سازمانی (سیاست‌گذاری‌های کلان، فعالیت‌های ترویجی و آموزشی، و پیوند با نهادهای دانش‌بنیان و دانشگاه‌ها) وابسته است. در این پژوهش نیز تلاش شده است تا با در نظر گرفتن این ابعاد همه‌جانبه، وضعیت استقرار و اثرگذاری آن‌ها در شهرک‌های صنعتی استان سمنان به صورت جامع ارزیابی گردد.

۳- روش پژوهش

۳-۱- نوع و طرح پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر شیوه گردآوری داده‌ها، توصیفی-پیمایشی است. رویکرد پژوهش نیز با توجه به هدف آن در شناسایی و ارزیابی وضعیت ابعاد مرتبط با موفقیت کسب‌وکار، توصیفی و اکتشافی در نظر گرفته شده است. در این پژوهش، ابتدا با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای، مبانی نظری و ابعاد مورد بررسی شناسایی شدند و سپس با گردآوری داده‌های میدانی، وضعیت این ابعاد در جامعه مورد مطالعه ارزیابی شد.

تمرکز اصلی پژوهش بر توصیف و مقایسه وضعیت موجود ابعاد شناسایی‌شده با یک سطح معیار است؛ ازاین‌رو، تحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون t تک‌نمونه‌ای انجام شده است. این آزمون امکان بررسی تفاوت میان میانگین پاسخ‌های نمونه و مقدار معیار تعیین‌شده را فراهم می‌کند.

۳-۲- جامعه آماری و حجم نمونه

جامعه آماری پژوهش شامل ۳۲۵ نفر از افراد مرتبط با جامعه مورد مطالعه در شهرک‌های صنعتی استان سمنان است. بر اساس اطلاعات ارائه‌شده، حجم نمونه با استفاده از جدول کرجسی و مورگان، ۱۷۶ نفر تعیین شد. انتخاب افراد نمونه نیز به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده صورت گرفت.

در این روش، افراد جامعه آماری باید از فرصت انتخاب مشخص و یکسانی برخوردار باشند. تحقق این شرط مستلزم وجود فهرست نسبتاً کامل اعضای جامعه آماری و اجرای صحیح فرآیند انتخاب تصادفی از مدیران واحدهای صنعتی، کارشناسان، صاحبان کسب‌وکار یا خبرگان حوزه صنعت و کارآفرینی است.

۳-۳- ابزار گردآوری داده‌ها

داده‌های پژوهش با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای و روش‌های میدانی گردآوری شدند. در مرحله مطالعات کتابخانه‌ای، منابع علمی مرتبط با موفقیت کسب‌وکار و ابعاد فردی، سازمانی و محیطی مرتبط با آن بررسی شدند. در مرحله میدانی نیز از پرسشنامه برای جمع‌آوری دیدگاه پاسخ‌دهندگان درباره وضعیت ابعاد مورد مطالعه استفاده شد.

در این پژوهش، ابعاد مورد بررسی در قالب ۱۲ مؤلفه (در ۱۰ بعد اصلی) شامل آموزش کارآفرینی، خط‌مشی‌گذاری، روند سیستماتیک، عوامل ساختاری، عوامل فردی، عوامل جامعه‌شناختی، نظام آموزش عالی، فعالیت‌های آموزشی،

فعالیت‌های ترویجی، فعالیت‌های پژوهشی، توسعه منابع انسانی و عوامل زمینه‌ای است.

۳-۴- روایی و پایایی ابزار پژوهش

برای سنجش روایی صوری و محتوایی، پرسشنامه اولیه در اختیار جمعی از اساتید و خبرگان حوزه کارآفرینی و مدیریت بازرگانی (شامل ۸ نفر از اعضای هیئت علمی و مدیران باسابقه شهرک‌های صنعتی) قرار گرفت. پس از اعمال نظرات اصلاحی در جهت شفافیت، تناسب و رسایی گویه‌ها، روایی محتوایی آن به تأیید نهایی رسید.

جهت بررسی پایایی (قابلیت اعتماد) ابزار اندازه‌گیری، یک مطالعه مقدماتی (پیش‌آزمون) بر روی ۳۰ نفر از اعضای جامعه آماری انجام شد و ضریب آلفای کرونباخ با استفاده از نرم‌افزار SPSS محاسبه گردید. ضریب آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه برابر با ۰/۸۸۲ و برای تمامی ابعاد و مؤلفه‌ها بالاتر از مقدار آستانه ۰/۷۰ (بین ۰/۷۴ تا ۰/۸۹) حاصل شد که نشان‌دهنده پایایی و انسجام درونی بسیار مطلوب ابزار پژوهش است.

۳-۵- روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

داده‌های گردآوری‌شده با استفاده از نرم‌افزار SPSS تحلیل شدند. برای بررسی وضعیت هر یک از ابعاد پژوهش، از آزمون t تک‌نمونه‌ای استفاده شد. در این آزمون، میانگین نمونه با مقدار معیار مقایسه می‌شود تا مشخص شود تفاوت مشاهده‌شده از نظر آماری معنادار است یا خیر.

برای تفسیر صحیح نتایج، مقدار معیار آزمون، سطح معناداری و جهت تفاوت میانگین باید در نظر گرفته شوند. اگر میانگین یک بُعد به‌طور معنادار بالاتر از مقدار معیار باشد، می‌توان آن را در چارچوب تعریف عملیاتی پژوهش مطلوب ارزیابی کرد؛ اگر به‌طور معنادار پایین‌تر باشد، می‌توان از وضعیت نامطلوب سخن گفت. در صورتی که تفاوت معنادار نباشد، صرف بالاتر یا پایین‌تر بودن میانگین نمونه برای نتیجه‌گیری قطعی کافی نیست.

۴- یافته‌های پژوهش

به منظور شناخت ویژگی‌های فردی و سازگاهی نمونه آماری و بررسی میزان انطباق آن با جامعه آماری مورد نظر، توزیع فراوانی پاسخ‌دهندگان بر اساس متغیرهای جمعیت‌شناختی شامل جنسیت، سطح تحصیلات، سابقه فعالیت و سمت سازمانی مورد بررسی قرار گرفت. بر اساس فرمول کرجسی و مورگان، تعداد ۱۷۶ پرسشنامه معکوس و تحلیل شد که مشخصات تفکیکی آن در **جدول ۱** ارائه شده است.

یافته‌های جمعیت‌شناختی نشان می‌دهد که اکثریت پاسخ‌دهندگان دارای تحصیلات تکمیلی (۶۱/۴٪) و با سابقه فعالیت بیش از ۵ سال در شهرک‌های صنعتی استان بوده‌اند که حاکی از سطح مناسب بینش و تخصص نمونه پژوهش است.

پیش از بررسی وضعیت میانگین مؤلفه‌ها و آزمون فرضیه‌ها، جهت تحلیل روابط متقابل، جهت و شدت همبستگی درونی میان ابعاد ده‌گانه موفقیت و توسعه کسب‌وکار، آزمون ضریب همبستگی پیرسون[1] به کار گرفته شد. هدف از این آزمون، اطمینان از هم‌افزایی و انسجام مفهومی میان مؤلفه‌های شناسایی‌شده در شهرک‌های صنعتی استان سمنان است. ماتریس همبستگی متغیرها به همراه سطوح معناداری در **جدول ۲** ارائه شده است.

یافته‌های حاصل از ماتریس همبستگی پیرسون در **جدول ۲** نشان می‌دهد که میان اکثریت قریب به اتفاق ابعاد ده‌گانه، همبستگی مثبت و معناداری در سطح خطای ۱ درصد ($p < 0.01$) و ۵ درصد ($p < 0.05$) برقرار است. بالاترین ضریب همبستگی مثبت میان بُعد "نظام آموزش عالی" و "آموزش کارآفرینی" ($r = 0.55$) و همچنین میان "روند سیستماتیک" و "عوامل ساختاری" ($r = 0.51$) مشاهده می‌شود که بیانگر پیوستگی عمیق زیرساخت‌های آموزشی و فرآیندهای ساختاری در سازمان‌هاست.

علاوه بر این، فقدان ضرایب همبستگی بسیار بالا (بالاتر از ۰/۸۵) مؤید عدم وجود مسئله هم‌خطی چندگانه شدید[2] میان سازه‌ها بوده و نشان می‌دهد هر یک از ابعاد، جنبه متفاوتی از پدیده توسعه کسب‌وکار را سنجیده‌اند. پس از اثبات هم‌راستایی درونی ابعاد، در گام بعد آزمون t تک‌نمونه‌ای برای سنجش وضعیت هر مؤلفه نسبت به سطح مبنا اجرا گردید.

[1] Pearson Correlation
[2] Multicollinearity

پیش از اجرای آزمون پارامتریک t تک‌نمونه‌ای جهت سنجش وضعیت ابعاد، بررسی پیش‌فرض نرمال بودن توزیع داده‌ها ضروری است. بدین منظور، علاوه بر شاخص‌های آمار توصیفی (میانگین، انحراف معیار، چولگی و کشیدگی)، از آزمون کولموگروف–اسمیرنوف استفاده شد. با توجه به اینکه مقادیر کشیدگی و چولگی برای تمامی ابعاد در بازه استاندارد $[-2, +2]$ قرار داشته و سطح معناداری آزمون کولموگروف–اسمیرنوف برای کلیه متغیرها بزرگ‌تر از خطای ۵ درصد ($p > 0.05$) است، فرض نرمال بودن توزیع متغیرها تأیید گردید و مجوز استفاده از آزمون‌های پارامتریک صادر شد. خلاصه این شاخص‌ها در **جدول ۳** منعکس شده است.

با توجه به اینکه ابزار سنجش مبتنی بر طیف ۵ درجه‌ای لیکرت (از ۱: کاملاً مخالف تا ۵: کاملاً موافق) با میانگین نظری (نقطه برش) برابر با ۳ است، جهت بررسی وضعیت هر یک از ابعاد موفقیت کسب‌وکار، فرضیه‌های آماری پژوهش به شرح زیر تدوین گردید:

$H_0: \mu \leq 3$ میانگین بُعد مورد نظر در حد متوسط یا نامطلوب است.

$H_1: \mu > 3$ میانگین بُعد مورد نظر در وضعیت مطلوب و فراتر از سطح متوسط قرارا دارد.

جدول ۱. جدول جمعیت‌شناختی نمونه

Table 1. Sample demographic table

متغیر	زیرگروه (دسته)	فراوانی (نفر)	درصد
جنسیت	مرد	۱۴۲	۸۰/۷
	زن	۳۴	۱۹/۳
مدرک تحصیلی	کارشناسی و کمتر	۶۸	۳۸/۶
	کارشناسی ارشد	۸۶	۴۸/۹
	دکتری تخصصی	۲۲	۱۲/۵
سابقه فعالیت	کمتر از ۵ سال	۳۱	۱۷/۶
	۵ تا ۱۰ سال	۸۴	۴۷/۷
	بیش از ۱۰ سال	۶۱	۳۴/۷
سمت سازمانی	مدیر ارشد/ مالک	۵۸	۳۳/۰
	مدیر میانی/ اجرایی	۷۳	۵/۴۱
	کارشناس و متخصص	۴۵	۲۵/۵

جدول ۲. ماتریس ضرایب همبستگی پیرسون میان ابعاد پژوهش (N=176)

Table 2. Pearson correlation coefficient matrix among the research dimensions (N=176)

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰
آموزش و پژوهش و ترویج	۱									
آموزش کارآفرینی	۰/۵۲	۱								
عوامل فردی	۰/۴۱	۰/۴۸	۱							
عوامل جامعه‌شناختی	۰/۳۶	۰/۳۹	۰/۴۴	۱						
خط‌مشی‌گذاری	۰/۳۳	۰/۳۵	۰/۳۱	۰/۴۲	۱					
روند سیستماتیک	۰/۳۸	۰/۴۰	۰/۳۷	۰/۳۳	۰/۴۶	۱				
عوامل ساختاری	۰/۲۹	۰/۳۱	۰/۳۵	۰/۲۸	۰/۴۹	۰/۵۱	۱			
نظام آموزش عالی	۰/۴۷	۰/۵۵	۰/۳۰	۰/۲۶	۰/۳۴	۰/۲۹	۰/۲۵	۱		
توسعه منابع انسانی	۰/۳۱	۰/۳۴	۰/۳۸	۰/۳۰	۰/۳۸	۰/۴۲	۰/۴۵	۰/۲۸	۱	
عوامل محیطی و زمینه‌ای	۰/۲۲	۰/۲۵	۰/۲۹	۰/۳۵	۰/۴۳	۰/۳۹	۰/۳۶	۰/۲۱	۰/۴۰	۱

جدول ۳. شاخص‌های توصیفی و آزمون نرمال بودن (توجیه متودولوژیک آزمون t)

Table 3. Descriptive Statistics and Normality Test (Methodological Justification for the t-test)

متغیرهای پژوهش	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی	آماره K-S	سطح معناداری	وضعیت توزیع
آموزش کار آفرینی	۳/۴۰	۰/۶۸	-۰/۲۴	-۰/۰۸	۰/۰۵۸	۰/۱۲۱	نرمال
توسعه منابع انسانی	۲/۸۴	۰/۷۰	۰/۱۹	۰/۱۱	۰/۰۶۸	۰/۰۶۹	نرمال
خط مشی گذاری	۴/۰۶	۰/۶۹	-۰/۱۱	۰/۰۵	۰/۰۵۱	۰/۲۰۰	نرمال
روند سیستماتیک	۳/۷۱	۰/۷۳	۰/۰۸	-۰/۱۶	۰/۰۵۹	۰/۱۱۵	نرمال
عوامل زمینه ای و محیطی	۲/۶۵	۰/۷۴	۰/۲۷	-۰/۰۳	۰/۰۶۴	۰/۰۸۷	نرمال
عوامل ساختاری	۴/۰۲	۰/۶۶	-۰/۲۲	۰/۰۹	۰/۰۶۱	۰/۱۰۲	نرمال
عوامل فردی	۴/۵۳	۰/۶۴	-۰/۱۸	۰/۲۲	۰/۰۵۴	۰/۱۵۰	نرمال
عوامل جامعه شناختی	۳/۸۰	۰/۷۱	۰/۱۵	-۰/۱۹	۰/۰۶۵	۰/۰۸۱	نرمال
نظام آموزش عالی	۳/۸۳	۰/۷۵	۰/۰۶	-۰/۳۱	۰/۰۵۵	۰/۱۴۳	نرمال
فعالیت‌های آموزشی	۴/۵۱	۰/۶۱	-۰/۳۱	-۰/۱۴	۰/۰۶۲	۰/۰۹۴	نرمال
فعالیت های ترویجی	۴/۵۵	۰/۶۴	-۰/۲۹	-۰/۱۶	۰/۰۶۴	۰/۰۹۶	نرمال
فعالیت های پژوهشی	۳/۹۰	۰/۶۱	-۰/۳۰	-۰/۱۵	۰/۰۶۲	۰/۰۹۸	نرمال

جدول ۴. نتایج آزمون t تک نمونه برای متغیرهای پژوهش

Table 4. One-sample t-test results for research variables

متغیرهای پژوهش	میانگین	مقدار t	معنی داری	حد پایین	حد بالا
آموزش کار آفرینی	۳/۴۰	۵/۳۵	۰/۰۰۱	۰/۲۵۸	۰/۵۴۵
توسعه منابع انسانی	۲/۸۴	-۰/۸۵	۰/۳۹۶ (غیرمعنادار)	۰/۰۹۹	۰/۱۸۲
خط مشی گذاری	۴/۰۶	۱۸/۱۰	۰/۰۰۱	۰/۹۴۶	۱/۱۷۹
روند سیستماتیک	۳/۷۱	۲/۷۴	۰/۰۰۷	۰/۰۳۴	۰/۳۰۶
عوامل زمینه ای و محیطی	۲/۶۵	-۱/۴۴	۰/۱۵۱ (غیرمعنادار)	۰/۰۳۱	۰/۱۹۹
عوامل ساختاری	۴/۰۲	۲۵/۱۶	۰/۰۰۱	۰/۹۴۳	۱/۱۰۱
عوامل فردی	۴/۵۳	۳۷/۸۸	۰/۰۰۱	۱/۴۵۱	۱/۶۰۶
عوامل جامعه شناختی	۳/۸۰	۱۳/۲۲	۰/۰۰۱	۰/۶۸۲	۰/۹۲۱
نظام آموزش عالی	۳/۸۳	۲۲/۳۲	۰/۰۰۱	۰/۷۵۹	۰/۹۰۷
فعالیت های آموزشی	۴/۵۱	۳۵/۰۰	۰/۰۰۱	۱/۴۲۰	۱/۵۹۱
فعالیت های ترویجی	۴/۵۵	۳۵/۳۴	۰/۰۰۱	۱/۴۶۷	۱/۶۴۱
فعالیت های پژوهشی	۳/۹۰	۱۵/۵۴	۰/۰۰۱	۰/۷۸۱	۱/۰۰۹

چنانچه سطح معناداری کوچک‌تر از ۰/۰۵ باشد و مقدار آماره t مثبت محاسبه گردد (میانگین تجربی بزرگ‌تر از ۳ باشد)، فرض صفر (H_0) رد شده و فرض مقابل (H_1) مبنی بر مطلوب بودن بعد مورد نظر تأیید می‌شود. در مقابل، چنانچه مقدار t منفی باشد و سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ باشد، متغیر به طور معناداری پایین‌تر از سطح میانگین بوده و در وضعیت نامطلوب قرار دارد. نتایج آزمون t تک نمونه برای متغیرهای حاصل از این بررسی در **جدول ۴** آورده شده است.

از آنجا که این پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد و با سطح معناداری ۰/۰۵ انجام شده است، چنانچه مقدار معناداری کمتر از ۰/۰۵ باشد، فرض صفر رد می‌شود و شواهد آماری به نفع فرض پژوهش فراهم می‌گردد. در آزمون دوطرفه، مقدار مطلق آماره t نیز با مقدار بحرانی متناظر مقایسه می‌شود که در شرایط متعارف و با درجات آزادی کافی، تقریباً برابر با ۱/۹۶ است. همچنین، اگر فاصله اطمینان اختلاف میانگین با مقدار معیار به‌طور کامل بالاتر از صفر باشد، می‌توان نتیجه گرفت که

میانگین جامعه به‌طور معناداری بیشتر از مقدار معیار است.

بر اساس نتایج حاصل از آزمون t تک‌نمونه‌ای و مقایسه میانگین‌ها با حد مبنا (عدد ۳)، از میان ۱۲ مؤلفه بررسی‌شده، ۱۰ مؤلفه دارای میانگین بالاتر از حد متوسط بودند که نشان‌دهنده ارزیابی مثبت خبرگان از نقش این ابعاد در موفقیت کسب‌وکارها است. در این میان، بیشترین میانگین مربوط به مؤلفه "فعالیت‌های ترویجی" و "عوامل فردی" بوده است. در مقابل دو مؤلفه "توسعه منابع انسانی" و "عوامل زمینه‌ای" دارای میانگینی کمتر از حد متوسط (۳) بودند.

با این حال، نتایج آزمون t نشان می‌دهد که این اختلاف از نظر آماری معنادار نیست (Sig>۰/۰۵). به عبارت دیگر، اگرچه این دو بُعد نسبت به سایر ابعاد در سطح پایین‌تری ارزیابی شده‌اند، اما نمی‌توان آن‌ها را به‌طور قطعی در وضعیت بحرانی دانست، بلکه نشان‌دهنده وضعیت "متوسط تا نیازمند بهبود" در شهرک‌های صنعتی استان سمنان هستند.

میانگین دیدگاه پاسخ‌دهندگان در بُعد آموزش کارآفرینی برابر با ۳/۴۰ به دست آمده است که از نقطه میانی طیف لیکرت بیشتر است. مقدار معناداری برابر با ۰/۰۰۱ گزارش شده که کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ است؛ بنابراین، تفاوت میانگین با مقدار معیار از نظر آماری معنادار است. مقدار آماره t نیز برابر با ۵/۳۵ است که از مقدار بحرانی ۱/۹۶ بیشتر است. همچنین، هر دو کران فاصله اطمینان اختلاف میانگین مثبت گزارش شده‌اند. بر این اساس، می‌توان گفت پاسخ‌دهندگان وضعیت آموزش کارآفرینی را به‌طور معناداری بالاتر از نقطه میانی مقیاس ارزیابی کرده‌اند.

میانگین دیدگاه پاسخ‌دهندگان در بُعد توسعه منابع انسانی برابر با ۲/۸۴ است که اندکی پایین‌تر از نقطه میانی طیف لیکرت قرار دارد. بااین‌حال، مقدار معناداری برابر با ۰/۳۹۶ به دست آمده که از سطح خطای ۰/۰۵ بیشتر است؛ بنابراین، تفاوت میانگین با مقدار معیار از نظر آماری معنادار نیست. در نتیجه، اگرچه این بُعد از نظر عددی کمتر از ۳ ارزیابی شده، اما شواهد آماری کافی برای تأیید "وضعیت بحرانی" وجود ندارد و می‌توان آن را در سطح سطح «متوسط رو به پایین» یا خنثی ارزیابی کرد که با برنامه‌ریزی آموزشی قابل ارتقا به سطح مطلوب است.

میانگین دیدگاه پاسخ‌دهندگان در بُعد خط‌مشی‌گذاری برابر با ۴/۰۶ به دست آمده است که از نقطه میانی طیف لیکرت بیشتر است. مقدار معناداری برابر با ۰/۰۰۱ گزارش شده که کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ است؛ بنابراین، تفاوت میانگین با مقدار معیار معنادار است. مقدار آماره t نیز برابر با ۱۸/۱۰ است که از مقدار بحرانی ۱/۹۶ بیشتر است. همچنین، هر دو کران فاصله اطمینان اختلاف میانگین مثبت گزارش شده‌اند. بر این اساس، می‌توان گفت پاسخ‌دهندگان وضعیت خط‌مشی‌گذاری را به‌طور معناداری بالاتر از نقطه میانی مقیاس ارزیابی کرده‌اند.

میانگین دیدگاه پاسخ‌دهندگان در بُعد روند سیستماتیک برابر با ۳/۷۱ است که از نقطه میانی طیف لیکرت بیشتر است. مقدار معناداری برابر با ۰/۰۰۷ به دست آمده که کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ است؛ بنابراین، تفاوت میانگین با مقدار معیار از نظر آماری معنادار است. مقدار آماره t نیز برابر با ۲/۷۴ است که از مقدار بحرانی ۱/۹۶ بیشتر است. بر این اساس، می‌توان گفت میانگین ارزیابی پاسخ‌دهندگان از روند سیستماتیک به‌طور معناداری بالاتر از نقطه میانی مقیاس است؛ هرچند فاصله میانگین با مقدار معیار نسبتاً اندک است و معناداری آماری لزوماً به معنای اهمیت عملی زیاد این تفاوت نیست.

میانگین دیدگاه پاسخ‌دهندگان در بُعد عوامل زمینه‌ای برابر با ۲/۶۵ به دست آمده است که پایین‌تر از نقطه میانی طیف لیکرت است. بااین‌حال، مقدار معناداری برابر با ۰/۱۵۱ است که از سطح خطای ۰/۰۵ بیشتر است؛ بنابراین، تفاوت میانگین با مقدار معیار از نظر آماری معنادار نیست. مقدار آماره t نیز برابر با ۱/۴۴- است که از مقدار بحرانی ۱/۹۶ کمتر است. در نتیجه، شواهد آماری کافی برای نتیجه‌گیری درباره تفاوت معنادار میانگین جامعه با مقدار معیار وجود ندارد و نمی‌توان بر اساس این آزمون درباره مطلوب یا نامطلوب بودن وضعیت عوامل زمینه‌ای نتیجه‌گیری قطعی کرد.

میانگین دیدگاه پاسخ‌دهندگان در بُعد عوامل ساختاری برابر با ۴/۰۲ است که از نقطه میانی طیف لیکرت بیشتر است. مقدار معناداری برابر با ۰/۰۰۱ گزارش شده که کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ است؛ بنابراین، تفاوت میانگین با مقدار معیار معنادار است. مقدار آماره t نیز برابر با ۲۵/۱۶ است که از مقدار بحرانی ۱/۹۶ بیشتر است. همچنین، هر دو کران فاصله اطمینان اختلاف میانگین

مثبت گزارش شده‌اند. بر این اساس، می‌توان گفت پاسخ‌دهندگان وضعیت عوامل ساختاری را به‌طور معناداری بالاتر از نقطه میانی مقیاس ارزیابی کرده‌اند.

میانگین دیدگاه پاسخ‌دهندگان در بُعد عوامل فردی برابر با ۴/۵۳ به دست آمده است که به‌طور محسوسی از نقطه میانی طیف لیکرت بیشتر است. مقدار معناداری برابر با ۰/۰۰۱ گزارش شده که کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ است و نشان می‌دهد تفاوت میانگین با مقدار معیار از نظر آماری معنادار است. مقدار آماره t نیز برابر با ۳۸/۸۸ است که از مقدار بحرانی ۱/۹۶ بیشتر است. همچنین، هر دو کران فاصله اطمینان اختلاف میانگین مثبت گزارش شده‌اند. بنابراین، پاسخ‌دهندگان وضعیت عوامل فردی را به‌طور معناداری بالاتر از نقطه میانی مقیاس ارزیابی کرده‌اند.

میانگین دیدگاه پاسخ‌دهندگان در بُعد عوامل جامعه‌شناختی برابر با ۳/۸۰ است که از نقطه میانی طیف لیکرت بیشتر است. مقدار معناداری برابر با ۰/۰۰۱ گزارش شده که کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ است؛ بنابراین، تفاوت میانگین با مقدار معیار معنادار است. مقدار آماره t نیز برابر با ۱۳/۲۲ است که از مقدار بحرانی ۱/۹۶ بیشتر است. همچنین، هر دو کران فاصله اطمینان اختلاف میانگین مثبت گزارش شده‌اند. بر این اساس، می‌توان گفت ارزیابی پاسخ‌دهندگان از وضعیت عوامل جامعه‌شناختی به‌طور معناداری بالاتر از نقطه میانی مقیاس بوده است.

میانگین دیدگاه پاسخ‌دهندگان در بُعد نظام آموزش عالی برابر با ۳/۸۳ به دست آمده است که از نقطه میانی طیف لیکرت بیشتر است. مقدار معناداری برابر با ۰/۰۰۱ گزارش شده که کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ است؛ بنابراین، تفاوت میانگین با مقدار معیار از نظر آماری معنادار است. مقدار آماره t نیز برابر با ۲۲/۳۲ است که از مقدار بحرانی ۱/۹۶ بیشتر است. همچنین، هر دو کران فاصله اطمینان اختلاف میانگین مثبت گزارش شده‌اند. در نتیجه، پاسخ‌دهندگان وضعیت نظام آموزش عالی را به‌طور معناداری بالاتر از نقطه میانی مقیاس ارزیابی کرده‌اند.

میانگین دیدگاه پاسخ‌دهندگان در بُعد فعالیت‌های آموزشی برابر با ۴/۵۱ است که از نقطه میانی طیف لیکرت بیشتر است. مقدار معناداری برابر با ۰/۰۰۱ گزارش شده که کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ است؛ بنابراین، تفاوت میانگین با مقدار معیار معنادار است. مقدار آماره t نیز برابر با ۳۵/۰۰ است که از مقدار بحرانی ۱/۹۶ بیشتر است. همچنین، هر دو کران فاصله اطمینان اختلاف میانگین مثبت گزارش شده‌اند. بر این اساس، می‌توان گفت پاسخ‌دهندگان وضعیت فعالیت‌های آموزشی را به‌طور معناداری بالاتر از نقطه میانی مقیاس ارزیابی کرده‌اند.

میانگین دیدگاه پاسخ‌دهندگان در بُعد فعالیت‌های ترویجی برابر با ۴/۵۵ به دست آمده است که از نقطه میانی طیف لیکرت بیشتر است. مقدار معناداری برابر با ۰/۰۰۱ گزارش شده که کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ است؛ بنابراین، تفاوت میانگین با مقدار معیار معنادار است. مقدار آماره t نیز برابر با ۳۵/۳۴ است که از مقدار بحرانی ۱/۹۶ بیشتر است. همچنین، هر دو کران فاصله اطمینان اختلاف میانگین مثبت گزارش شده‌اند. در نتیجه، پاسخ‌دهندگان وضعیت فعالیت‌های ترویجی را به‌طور معناداری بالاتر از نقطه میانی مقیاس ارزیابی کرده‌اند. این بُعد در میان ابعاد بررسی‌شده بالاترین میانگین را به خود اختصاص داده است.

میانگین دیدگاه پاسخ‌دهندگان در بُعد فعالیت‌های پژوهشی برابر با ۳/۹۰ است که از نقطه میانی طیف لیکرت بیشتر است. مقدار معناداری برابر با ۰/۰۰۱ گزارش شده که کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ است؛ بنابراین، تفاوت میانگین با مقدار معیار از نظر آماری معنادار است. مقدار آماره t نیز برابر با ۱۵/۵۴ است که از مقدار بحرانی ۱/۹۶ بیشتر است. همچنین، هر دو کران فاصله اطمینان اختلاف میانگین مثبت گزارش شده‌اند. بر این اساس، می‌توان گفت پاسخ‌دهندگان وضعیت فعالیت‌های پژوهشی را به‌طور معناداری بالاتر از نقطه میانی مقیاس ارزیابی کرده‌اند. در مجموع، نتایج آزمون نشان می‌دهد که میانگین ده بُعد از دوازده بُعد بررسی‌شده به‌طور معناداری بالاتر از نقطه میانی طیف لیکرت بوده است. در مقابل، در دو بُعد توسعه منابع انسانی و عوامل زمینه‌ای، تفاوت معناداری مشاهده نشد. این نتایج بازتاب‌دهنده ارزیابی پاسخ‌دهندگان از ابعاد پژوهش است و به‌تنهایی اثبات‌کننده رابطه علّی این ابعاد با موفقیت واقعی کسب‌وکارها نیست.

به منظور تجسم‌سازی دقیق‌تر وضعیت میانگین‌های به‌دست‌آمده و درک روشن‌تر از پروفایل موفقیت در شهرک‌های صنعتی استان سمنان، یافته‌های آماری در قالب نمودارهای تحلیلی ترسیم شده‌اند. این نمودارها به

درکِ الگوهای توزیع و شناسایی نقاط قوت و گلوگاه‌های اصلی سیستم کمک شایانی می‌کنند.

شکل ۱، نمودار مقایسه میانگین هر یک از ابعاد را با نقطه برش نظری (عدد ۳) به تصویر می‌کشد. در این نمودار، میله‌هایی که در محدوده سبز قرار دارند نشان‌دهنده وضعیت مطلوب (بالای میانگین) و میله‌های واقع در محدوده قرمز، بیانگر ابعادی هستند که میانگین آن‌ها از سطح متوسط پایین‌تر بوده و نیازمند مداخله و بهبود می‌باشند.

همچنین برای دستیابی به دیدی جامع از پروفایل سلامت ابعاد سازمانی، **شکل ۲** در قالب یک نمودار راداری (عنکبوتی) ارائه شده است. این نمودار به‌خوبی توازن یا عدم‌توازن میان ابعاد ده‌گانه را نمایش می‌دهد؛ به‌طوری‌که هرگونه "فرورفتگی" در لبه‌های نمودار، نشان‌دهنده اولویت‌های بحرانی و گلوگاه‌هایی است که باید در سیاست‌گذاری‌های آتی مورد توجه قرار گیرند.

۵- نتیجه‌گیری

هدف این پژوهش، بررسی ابعاد مختلف موفقیت کسب‌وکار و کارآفرینی و وضعیت آن‌ها در ایران با مطالعه موردی در شهرک‌های صنعتی استان سمنان بود. یافته‌ها نشان داد که آموزش کارآفرینی، سیاست‌گذاری، فرآیندهای نظام‌مند، عوامل ساختاری و فردی، عوامل جامعه‌شناختی نظام آموزش عالی و فعالیت‌های آموزشی، ترویجی و پژوهشی در وضعیت مطلوبی قرار دارند؛ در مقابل، توسعه منابع انسانی و عوامل زمینه‌ای درحد متوسط ارزیابی شدند و به‌عنوان حوزه‌های نیازمندِ توجه و بهبودِ اولویت‌دار شناسایی گردیدند. این یافته‌ها با نتایج مطالعات پیشین (Walker & Brown, 2004؛ Greenbank, 2001) همسو است و بر این نکته تأکید دارد که موفقیت کسب‌وکار، به‌ویژه در شرکت‌های کوچک و خرد، نباید صرفاً بر اساس شاخص‌های مالی ارزیابی شود.

پیشنهاد می‌شود جهت بهبود "توسعه منابع انسانی" دوره‌های تخصصی بازآموزی برای پرسنل، ارتقای نظام انگیزشی و جبران خدمات در شرکت‌های مستقر در شهرک‌های صنعتی استان سمنان برگزار شود. همچنین جهت بهبود "عوامل زمینه‌ای" تسهیل در قوانین استانی، بهبود زیرساخت‌های محیطی و فیزیکی شهرک‌های صنعتی و کاهش بروکراسی‌های اداری جهت حمایت از کسب‌وکارها پیشنهاد می‌شود.

از دیگر یافته‌های مهم پژوهش، تفاوت ابعاد موفقیت کارآفرینی در سطح فردی ذی‌نفعان و سطح شرکت بود. نتایج نشان داد که میان این دو سطح هم‌ارزی ساختار کاملی وجود ندارد؛ بنابراین، موفقیت کارآفرینی مفهومی چندبعدی و وابسته به سطح تحلیل است. یافته‌های کیفی نیز نشان داد که ذی‌نفعان خارجی، علاوه بر عملکرد مالی و رقابت‌پذیری، عواملی همچون کیفیت خدمات، تصویر شرکت و رضایت و مشارکت کارکنان را در ارزیابی موفقیت آن مدنظر قرار می‌دهند. این امر اهمیت سرمایه انسانی و نقش کارکنان در شکل‌دهی به ادراک ذی‌نفعان از موفقیت شرکت را برجسته می‌کند.

در مجموع، استفاده از رویکرد چندسطحی در این پژوهش، درک جامع‌تری از موفقیت کارآفرینی و روابط میان کارآفرین، شرکت و محیط پیرامون فراهم کرد. با توجه به اهمیت اقتصادی و اجتماعی کسب‌وکارهای کوچک و خرد (Van Praag & Versloot, 2007)، یافته‌های این پژوهش می‌تواند مبنایی برای توسعه ابزارهای جامع‌تر سنجش موفقیت کارآفرینی از دیدگاه ذی‌نفعان باشد. با این حال، اعتبارسنجی چنین ابزاری و بررسی تعمیم‌پذیری ابعاد شناسایی‌شده، به مطالعات آینده نیاز دارد و پیشنهاد می‌شود شرکت شهرک‌های صنعتی استان سمنان با همکاری مراکز فنی و حرفه‌ای و دانشگاه‌های منطقه، دوره‌های توانمندسازی مهارتی کوتاه‌مدت متناسب با نیاز خطوط تولید و الگوهای ارزیابی عملکرد کارکنان را در واحدهای مستقر پیاده‌سازی کند. همچنین تسهیل فرآیندهای اداری، ارائه مشوق‌های مالیاتی و ایجاد سازوکارهای تأمین مالی زنجیره‌ای برای واحدهای صنعتی مستقر در استان می‌تواند از بار منفی عوامل زمینه‌ای بکاهد.

قدردانی

از تمامی همکارانی که با ارائه بینش و تخصص خود کمک شایانی به این پژوهش کردند و همچنین از داوران ناشناسی که با پیشنهادهای ارزشمندشان به بهبود مقاله کمک کردند، قدردانی می‌نمایم.

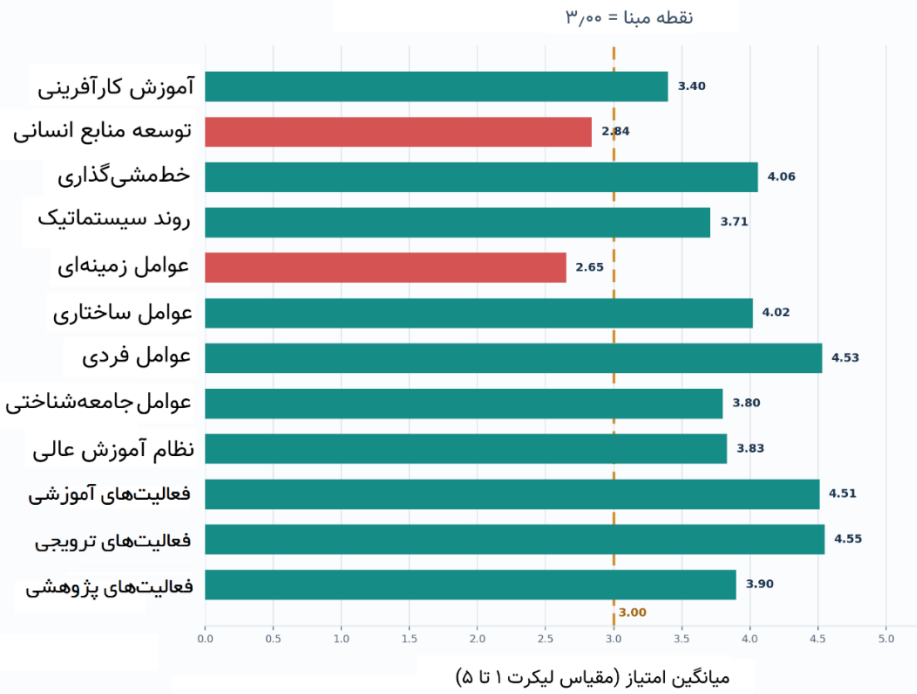

شکل ۱. مقایسه میانگین ابعاد پژوهش با سطح ملاک نظری (نقطه برش ۳).

Figure 1. Comparison of the mean research dimensions with the theoretical criterion level (cut-off point of 3).

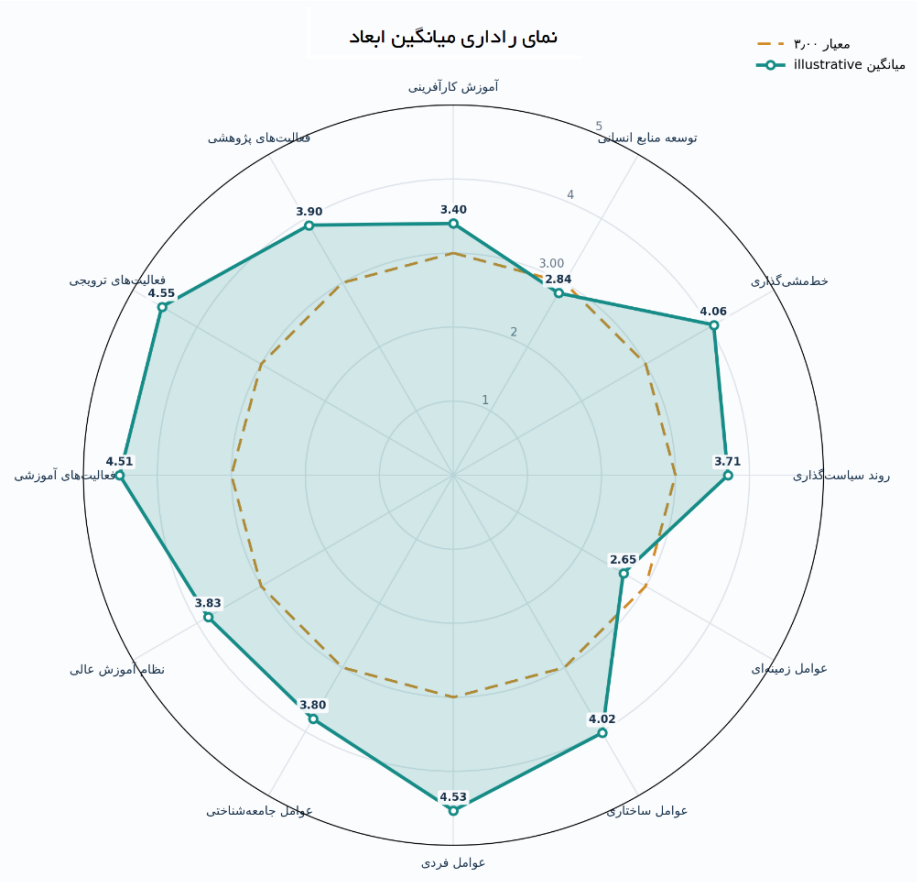

شکل ۲. پروفایل تحلیلی ابعاد موفقیت کسب‌وکار در شهرک‌های صنعتی.

Figure 2. Analytical profile of the dimensions of business success in industrial estates.

حمایت مالی

این پژوهش هیچ‌گونه حمایت مالی دریافت نکرده است.

تعارض منافع

هیچ‌گونه تضاد منافع مرتبط با تحقیق حاضر وجود ندارد و نتایج به‌صورت بی‌طرفانه و بدون دخالت منافع شخصی یا حرفه‌ای به‌دست‌آمده است.

دسترسی به داده‌ها

داده‌ها در صورت درخواست در دسترس هستند: داده‌های پشتیبانی‌کننده نتایج این مطالعه در اختیار نویسنده مسئول بوده و در صورت درخواست منطقی در دسترس قرار خواهند گرفت.

مراجع

Arif, M. E., & Herawan, T. (2025). Driving performance in SMEs: Exploring entrepreneurial ecosystems, leadership, and dynamic capability in emerging economies. *Journal of the International Council for Small Business*. https://doi.org/10.1080/26437015.2025.2531873

Bashirimanesh, N., & Arab, N. (2024). The effect of intellectual capital on employee productivity and company performance based on a balanced scorecard approach with the mediating role of dynamic capability. *System Engineering and Productivity, 3*(4), 81–105. https://doi.org/10.22034/msb.2024.2001212.1144

Brandstätter, H. (2011). Personality aspects of entrepreneurship: A look at five meta-analyses. *Personality and Individual Differences*, *51*(3), 222-230. https://doi.org/10.1016/j.paid.2010.07.007

Eghbal, F., Ehsanifar, M., Mirhosseini, M., & Mazaheri, H. (2025). Identification and modeling of key factors significant to the financial performance of Iranian construction companies. *System Engineering and Productivity, 4*(4), 77–94. https://doi.org/10.22034/msb.2024.2034092.1218

Esmaeili Avval, A. & Aghayi Bajestan, M. R. (2026). The impact of perceived legal support for innovation on students' entrepreneurial intention: the mediating role of entrepreneurial attitude and self-efficacy. *System Engineering and Productivity*. https://doi.org/10.22034/sep.2026.2105021.1553

Fisher, R., Maritz, A., & Lobo, A. (2014). Evaluating entrepreneurs' perception of success: Development of a measurement scale. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, *20*(5), 478-492. https://doi.org/10.1108/IJEBR-10-2013-0157

Fodor, O. C., & Pintea, S. (2017). The "emotional side" of entrepreneurship: a meta-analysis of the relation between positive and negative affect and entrepreneurial performance. *Frontiers in Psychology*, *8*, 310. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.00310

Freeman, E. R. (1984). *Strategic Management: A Stakeholder Approach*. Boston, MA: Pitman.

Garavand, A., Ahmadi, M., Sazegari, S., & Rezaei Alvar, M. (2025). Investigating the effect of psychological empowerment on employees' creative performance with the mediation of success and the moderating role of competitive climate (Case study: Municipality of District 21 of Tehran). *System Engineering and Productivity, 4*(4), 45–61. https://doi.org/10.22034/msb.2024.2043912.1234

Ghonji, M., & Khoshnoodifar, Z. (2016). Analysis of factors influencing the success of entrepreneurial small and medium-sized enterprises in the agricultural sector (Case Study: Farahan County, Markazi Province). *Journal of Business Management*, *8*(29), 1-17. (In Persian). https://dorl.net/dor/20.1001.1.22520104.1395.8.29.1.6

Ghosh, B. C., Liang, T. W., Meng, T. T., & Chan, B. (2001). The key success factors, distinctive capabilities, and strategic thrusts of top SMEs in Singapore. *Journal of Business Research*, *51*(3), 209-221. https://doi.org/10.1016/S0148-2963(99)00047-8

Gorgievski, M. J., Antonio Moriano, J., & B. Bakker, A. (2014). Relating work engagement and workaholism to entrepreneurial performance. *Journal of Managerial Psychology*, *29*(2), 106-121. https://doi.org/10.1108/JMP-06-2012-0169

Greenbank, P. (2001). Objective setting in the micro-business. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, *7*(3), 108-127. https://doi.org/10.1108/EUM0000000005531

Heydari, M., & Ghayebloo, S. (2026). Analyzing challenges in the innovation ecosystem of Zanjan Province: A study of knowledge-based companies in science and technology parks. *System Engineering and Productivity, 6*(1), 39–61. https://doi.org/10.22034/sep.2025.2065805.1353

Kiviluoto, N. (2013). Growth as evidence of firm success: myth or reality? *Entrepreneurship &*

Regional Development, *25*(7-8), 569-586. https://doi.org/10.1080/08985626.2013.814716

Lestari, E. D., Abd Hamid, N., Shamsuddin, R., Kurniasari, F., & Yaacob, Z. (2024). Investigating the factors of SMEs' business resilience in the post-pandemic crisis of COVID-19 with technology adoption as a quasi-moderator: a multigroup analysis of Indonesian and Malaysian SMEs. *Cogent Business & Management*, *11*(1), 2301135. https://doi.org/10.1080/23311975.2023.2301135

Low, M. B., & MacMillan, I. C. (1988). Entrepreneurship: Past research and future challenges. *Journal of management*, *14*(2), 139-161. https://doi.org/10.1177/014920638801400202

Motevalli, S. H., Nazarizadeh, F., & Mir Shahvelayati, F. (2024). Identifying and evaluating strategic options for advancing the resilience of the Kaleh Dairy Company's supply chain. *System Engineering and Productivity, 3*(4), 106–135. https://doi.org/10.22034/msb.2024.2021449.1176

Namdarzadegan, M. & Bozorgi-Amiri. (2026). Development of an integrated sustainability and resilience model for appropriate smart technology implementation in small and medium enterprises under crisis conditions. *System Engineering and Productivity*, *5*(4), 45–69. https://doi.org/10.22034/sep.2025.2064025.1337

OECD. (2023). *OECD SME and Entrepreneurship Outlook 2023*. OECD Publishing, Paris. https://doi.org/10.1787/339f4d72-en

Rashidi, M., Divani, K., & Banihashemi, S. A. (2026). Validation of a model for improving employees' innovative work behavior based on responsible leadership and person-organization fit. *System Engineering and Productivity, 6*(2), 185–204. https://doi.org/10.22034/sep.2025.2072933.1400

Richard, P. J., Devinney, T. M., Yip, G. S., & Johnson, G. (2009). Measuring organizational performance: Towards methodological best practice. *Journal of Management*, *35*(3), 718-804. https://doi.org/10.1177/0149206308330560

Savage, G. T., Nix, T. W., Whitehead, C. J., & Blair, J. D. (1991). Strategies for assessing and managing organizational stakeholders. *Academy of Management Perspectives*, *5*(2), 61-75. https://doi.org/10.5465/ame.1991.4274682

Van Praag, C. M., & Versloot, P. H. (2007). What is the value of entrepreneurship? A review of recent research. *Small Business Economics*, *29*(4), 351-382. https://doi.org/10.1007/s11187-007-9074-x

Wach, D., Stephan, U., & Gorgievski, M. (2016). More than money: Developing an integrative multi-factorial measure of entrepreneurial success. *International Small Business Journal*, *34*(8), 1098-1121. https://doi.org/10.1177/0266242615608469

Walker, E., & Brown, A. (2004). What success factors are important to small business owners? *International Small Business Journal*, *22*(6), 577-594. https://doi.org/10.1177/0266242604047411

Yeganeh, S. (2025). Performance evaluation of organizational innovation creation system by network data envelopment analysis with random input and output. *System Engineering and Productivity, 4*(4), 31–44. https://doi.org/10.22034/msb.2024.2031849.1214

Zhou, M., Zhou, Y., Zhang, J., Obschonka, M., & Silbereisen, R. K. (2019). Person–city personality fit and entrepreneurial success: An explorative study in China. *International Journal of Psychology*, *54*(2), 155-163. https://doi.org/10.1002/ijop.12451